

Sygn. akt I ACa 975/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Joanna Naczyńska (spr.)
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SA Piotr Wójtowicz
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa-Wojewody (...)

przeciwko T. P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 16 maja 2016 r., sygn. akt I C 223/15,

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda 326 500 (trzysta dwadzieścia sześć tysięcy pięćset) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 16 grudnia 2014 roku,

b) oddala powództwo w pozostałym zakresie,

c) znosi między stronami koszty procesu,

d) odstępuje od obciążania pozwanego kosztami sądowymi, od uiszczenia których powód był zwolniony;

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) znosi między stronami koszty postępowania apelacyjnego;

4) odstępuje od obciążania pozwanego kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym, od uiszczenia których powód był zwolniony.

SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska	SSA Anna Bohdziewicz
---------------------	----------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 975/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo Skarbu Państwa – Wojewody (...) o zasądzenie od T. P. 652 995,08 zł z tytułu zwrotu kwot wypłaconych pozwanemu na podstawie prawomocnego wyroku, uchylonego następnie wskutek skargi kasacyjnej.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, iż Wojewoda (...) reprezentujący Skarb Państwa, realizując wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 21 listopada 2012r.; II C 8/12 (który uprawomocnił się po oddaleniu apelacji Skarbu Państwa – Wojewody (...), I ACa 155/13), w dniu 9 maja 2013r., przelał na rachunek kancelarii pełnomocnika T. P. 647 778,08zł, z czego T. P. otrzymał na przełomie maja i czerwca 2013r. 520 000zł (w dwóch transzach – 360 000zł i 160 000zł). Pozostałą część, tj. 127 778,08 zł pełnomocnik zatrzymał jako wynagrodzenie za prowadzenie sprawy. Wypłaconą sumę stanowiło zadośćuczynienie w kwocie 450 000zł, zasądzone w oparciu o art. 417 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 17 czerwca 2004r. oraz art. 23, art. 24 i art. 448 k.c. oraz skapitalizowane odsetki od tegoż zadośćuczynienia (197 778,08zł) za okres od 23 grudnia 2009r. do 9 maja 2013r. Wojewoda (...) zwrócił powodowi także koszty w kwocie 5.217zł. Kanwą sporu było ustalenie, iż w październiku 1956r. w Izbie Porodowej w K. I. P. i B. P. urodziły synów: M. P. oraz T. P., którzy do matek byli przynoszeni jedynie na czas karmienia, a pozostałymi zabiegami pielęgnacyjnymi zajmowały się położne. B. P. opuściła Izbę Porodową wraz z chłopcem (pозwanym w niniejszej sprawie T. P.) urodzonym z rodziców o nazwisku P., natomiast I. P. wydano chłopca będącego synem małżonków P.. Obie rodziny mieszkały w miejscowościach oddalonych od siebie o około 2 km i widywały się okazjonalnie. Po latach znajomi oraz rodzina zaczęli dostrzegać uderzające podobieństwo chłopców do rodzeństwa z biologicznych rodzin i nabierać podejrzania o zamianę dzieci. Pozwany T. P. i M. P. dowiedzieli się o tym w wieku 15-16 lat. Obie rodziny nie potrafiły znaleźć wyjścia z trudnej dla wszystkich sytuacji, małżonkowie P. chcieli powrotnej zamiany dzieci, natomiast rodzina P. uważała, że bardziej istotne są więzy wytworzone podczas wychowania. W związku tym powód T. P. został odrzucony przez obie rodziny co stało się dla niego źródłem poważnych konfliktów i dotkliwych cierpień psychicznych, które w istotny sposób zaważyły na dalszym jego życiu. W szczególności musiał wyprowadzić się z domu wychowujących go małżonków P., mieszkał z babką, w okresie studiów otrzymywał wsparcie tylko od brata, obwiniany był przez małżonków P. o wszystkie nieszczęścia, które ich spotkały, sytuacja ta przełożyła się na jego życie osobiste – nie kontaktował się z rodziną przez ponad 30 lat. W 2009r. zostały przeprowadzone z inicjatywy pozwanego T. P. badania DNA, które wykluczyły całkowicie, że I. P. jest matką biologiczną M. P., potwierdziły natomiast w 99,9995%, iż jest ona biologiczną matką T. P..

Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach, której odpis doręczono T. P. 26 sierpnia 2013r. Sąd Najwyższy skargę tę uwzględnił (wyrokiem z 18 czerwca 2014r., sygn. V CSK 463/13), uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 21 listopada 2012r. sygn. II C 81/12 w ten sposób, że oddalił powództwo T. P.. Stwierdził, że zamiana noworodków stanowiła czyn bezprawny, naruszający dobra osobiste T. P., niemniej czyn ten był działaniem jednorazowym i nie miał charakteru trwałego odczuwanego do dnia dzisiejszego - jak to przyjęły to sądy okręgowy i apelacyjny. Rozgraniczając trwałe naruszenie dóbr osobistych od trwałych skutków takiego naruszenia, Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 448 k.c. w aktualnie obowiązującym brzmieniu w zw. z art. 23 i art. 24§1 k.c. nie ma zastosowania do zobowiązań powstałych na skutek naruszenia dóbr osobistych przed dniem 28 grudnia 1996r., ponieważ art. XXVI i XLIX§1 przepisów wprowadzających k.c., stanowią że przepisów Kodeksu cywilnego nie stosuje się przy ocenie skutków czynu niedozwolonego, który

zdarzył się przed wejściem w życie tej ustawy. Wobec tej treści wyroku, pismem doręczonym 1 grudnia 2014r. powód wezwał pozwanego T. P. do zwrotu 652 995,08zł. Pozwany tego świadczenia nie spełnił, a okoliczność ta legła u podstaw wytoczenia rozpatrywanej sprawy. Powód domaga się zwrotu tej sumy na podstawie art. 410 § 2 k.c., jako świadczenia spełnionego nienależnego, akcentując, że z chwilą wydania wyroku przez Sąd Najwyższy podstawa świadczenia tej kwoty odpadła. Pozwany natomiast, powołując się na treść art. 411 pkt 2 k.c., twierdzi że powód nie może skutecznie domagać się zwrotu tego świadczenia, ponieważ czyni ono zadość zasadom współżycia społecznego,

Sąd Okręgowy stwierdził, że przepis art. 411 pkt 2 k.c. z reguły odnosi się do świadczeń, które nie mają podstawy prawnej, a mimo to nie można żądać jego zwrotu. Za nieuprawnioną uznał argumentację powoda, że skoro zobowiązanie w ogóle nie istniało, a co za tym idzie nie istniał pierwotny obowiązek świadczenia, to brak jest uzasadnienia dla stosowania art. 411 pkt 2 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że sam powód w uzasadnieniu pozwu wskazuje, że spełnione świadczenie było świadczeniem nienależnym, w dalszej części argumentując, że podstawa prawna świadczenia odpadła w chwili wydania wyroku przez Sąd Najwyższy. Powód wywodzi więc swe roszczenie z przepisów o świadczeniu nienależnym, do którego odnosi się regulacja zawarta w art. 411 k.c. Podstawą spełnienia świadczenia było orzeczenie Sądu, a podstawa ta odpadła, z chwilą uchylecia tego wyroku przez Sąd Najwyższy. Sąd Okręgowy przyjął, iż zobowiązanie powoda wobec pozwanego istniało, zostało potwierdzone (a tym samym prawnie wykreowane) prawomocnym orzeczeniem sądu, a oceniane przez pryzmat słuszności i zasad współżycia społecznego, nie zdezaktualizowało się i nie wygasło, a jedynie wobec braku stosownych regulacji prawnych w dacie zaistnienia czynu niedozwolonego, powództwo o zadośćuczynienie za wynikłe z niego naruszenie dóbr osobistych zostało oddalone i możliwość ponownego dochodzenia tych roszczeń na tej podstawie prawnej jest wyłączona. Sąd Okręgowy zauważył, iż istnienie zobowiązania nie w prawnym, lecz słusznym (społecznie, moralnie) znaczeniu, potwierdził także pozwany, nie kwestionując ani faktu zamiany dzieci i negatywnych skutków jakie wywołało to zdarzenie na dalsze życie powoda, ani podmiotu odpowiedzialnego za to zdarzenie, a także wszystkich innych ustaleń przyjętych przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie sygn. II C 8/12. Sąd Okręgowy przyjął, iż ustaleń tych nie podważa reformatoryjny wyrok Sądu Najwyższego, który jedynie wyklucza formalno-prawną możliwości dochodzenia przez T. P. roszczenia o naruszenie dóbr osobistych związanego z zamianą dzieci. Sąd Okręgowy opowiedział się za szeroką interpretacją art. 411 pkt 2 k.c., przyjmując, iż w świetle zasad współżycia społecznego zasadne jest także świadczenie uzasadnione względami słuszności, co pozwala na uwzględnienie sytuacji jednostkowych, jakie dotąd nie występowały i w odniesieniu do których nie ukształtowały się jeszcze powszechnie akceptowane, obiektywne zasady, a w rozpoznawanej sprawie, spełnione przez powoda świadczenie odpowiada kryterium świadczenia słusznego i tym samym czyni ono zadość zasadom współżycia społecznego. Krzywda jakiej doznał pozwany w wyniku zamiany dzieci obciąża personel medyczny izby porodowej (funkcjonariuszy), który dopuścił się w tym zakresie ewidentnych zaniedbań. Ten fakt oraz jego późniejsze ujawnienie doprowadziło do szeregu negatywnych następstw w życiu pozwanego, które trwają do dzisiaj i manifestują się między innymi odrzuceniem jakiego doznał w rodzinie w której się wychowywał, poczuciem wyobcowania, problemami i trudnościami z ułożeniem poprawnych relacji rodzinnych i towarzyskich w dorosłym życiu. W wyniku tego zdarzenia naruszone zostały dobra osobiste pozwanego, w tym m.in. prawo do życia w rodzinie biologicznej, poczucia bezpieczeństwa i opieki ze strony rodziny i nawiązania więzi emocjonalnych z jej członkami, a także prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego. Wartości te odpowiadają definicji zasad współżycia społecznego, których naruszenie przez powoda zasługuje na negatywną ocenę moralną, tak z punktu widzenia statuujących te uprawnienia regulacji prawnych (m.in. art. 47, art. 48 ust.2 Konstytucji RP i art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka), jak i w znaczeniu potocznym. Sąd Okręgowy uznał, iż wypłacone pozwanemu kwoty - w odniesieniu do rozmiaru krzywd i ujemnych następstw jakich doznał wskutek pomyłki stanowi słuszną rekompensatę za wyrządzone zło. Podkreślił, iż ratio legis przepisu art. 411 pkt 2 k.c. jest potwierdzenie definitywności niektórych nieodpłatnych przesunięć majątkowych, które nie miały podstawy prawnej, ale były zgodne z zasadami słuszności i nie znajdując podstaw do zastosowania art. 410 § 1 i §2 k.c. oddalił powództwo o zwrot wypłaconych pozwanemu świadczeń w oparciu o art. 411 pkt 2 k.c.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego nie była przesłanka braku wzbogacenia pozwanego, określona w art. 409 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany, poza wydatkowaniem w czerwcu 2013r. 127.000zł na wynagrodzenie pełnomocnika za prowadzenie sprawy nie udowodnił zużycia uzyskanego świadczenia pieniężnego w taki sposób, iż

nie jest już wzbogacony. Nie dał wiary zeznaniom pozwanego i jego konkubiny, iż pozwany zużył wszystkie wypłacone mu środki, ponieważ nie zostało to udokumentowane, w szczególności okoliczności tej nie dokumentowało w żadnym zakresie potwierdzenie zapłaty przez pozwanego 3.500zł, dokonane 2 listopada 2010r. (przed wypłatą środków, która miała miejsce na przełomie maja i czerwca 2013r.). Pozwany nie udokumentował, że wydał: 250.000 zł na bieżące koszty utrzymania przez okres 3 lat; 50.000 zł na wyjazd w góry i nad morze oraz zakup garderoby własnej i dla partnerki; 8 000zł na wyjazd wiosną 2014r. w okolice S. i K.; 20.000 zł na leczenie stomatologiczne od jesieni 2013 r. do 2014r. i 5 000zł na leczenie kręgosłupa - jesienią 2014r.; 10 000 zł na usunięcie w pierwszej połowie 2014r. awarii samochodu partnerki i koszt części.; 2 000 zł na grę w lotto w okresie od 2013 do 2016r.; 55 000zł na koszty innych spraw sądowych (udokumentował wydatek 12.338 zł); 15.000zł za miejsce na cmentarzu dla pozwanego i jego partnerki; ani że od końca 2014r. wydatkował 75 000 zł na wyposażenie mieszkania córki w urzędzenia RTV i AGD, umeblowanie oraz wykończenie tego mieszkania; 20 000 zł - w pierwszym półroczu 2014r. na remont mieszkania partnerki; 2 000 zł na remont własnego mieszkania w pierwszym półroczu 2014r., 6.000zł na zakupy w sklepach internetowych od maja 2013r.; ok. 8000 zł na cztery wyjazdy weekendowe do K. i W. od lata do jesieni 2014r. (po 2.000zł za każdy wyjazd); około 1000-1200zł na sushi w K.; 3.500zł na zakup biżuterii (koraliki bursztynowych; trzech pierścionków i złoty łańcuszek). Oświadczenie pozwanego, że dokonując tych wydatków nie brał żadnych rachunków, w ocenie Sądu Okręgowego klóciło się z wzorcem postępowania przeciętnego, racjonalnie myślącego człowieka, zwłaszcza w wypadku wydatków o znacznej wartości, chociażby na wypadek konieczności wymiany czy reklamacji tych towarów (usług) lub dla celów dowodowych. Za znacznie zawyżone Sąd Okręgowy uznał też koszty utrzymania. Okoliczności te, w ocenie Sądu Okręgowego nie miały jednakże znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, o tyle że nie stanowiły podstawy oddalenia powództwa. Sąd Okręgowy zastrzegł też, iż nie badał, czy odmowa zwrotu świadczenia stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c. uznając, że art. 411 pkt 2 k.c. wyjątkowo wyłącza zastosowanie konstrukcji nadużycia prawa do żądania zwrotu świadczenia nienależnego, a mianowicie wówczas, gdy spełnienie świadczenia odpowiadało zasadom współżycia społecznego.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego zmiany przez zasądzenie na swoją rzecz 652 995,08zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, a także zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Zarzucił, iż Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa materialnego, a to art. 411 pkt 2 k.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że w okolicznościach niniejszej sprawy dochodzone przez powoda roszczenie stanowi świadczenie czyniące zadość zasadom współżycia społecznego, a zatem wyłączona jest możliwość żądania jego zwrotu, jako świadczenia nienależnego oraz art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. przez ich niezastosowanie w sytuacji wystąpienia ustawowych przesłanek do zwrotu należnego świadczenia na podstawie *condictio causa finita*. Nadto podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na braku wszechstronnego rozważenia tego materiału i błędne, niezgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego przyjęcie, że w oparciu o środki dowodowe w postaci dokumentów, zeznań świadka i zeznań pozwanego świadczenie, którego zwrotu domaga się powód ma charakter świadczenia słusznego. Zarzucił także naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. i art. 366 k.p.c. przez ich niezastosowanie i rozstrzygnięcie o istnieniu podstawy do przyznania powodowi świadczenia za zdarzenie do jakiego doszło w 1956r., w sytuacji osądzenia przedmiotowej kwestii prawomocnym wyrokiem Sądu Najwyższego. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda podniósł, iż w ostateczności rozważa wymaga miarkowanie kwoty podlegającej zwrotowi.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu. Wywodził, iż zaskarżony wyrok jest trafny i czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Wniósł o odroczenie posiedzenia wyznaczonego na rozprawę w dniu 26 maja 2016r. z uwagi na chorobę pełnomocnika. Wniosek ten nie został uwzględniony, albowiem posiedzenie to nie było pierwszym wyznaczonym na rozprawę apelacyjną. Pełnomocnik, reprezentujący powoda odniósł się do apelacji na posiedzeniu w dniu 7 marca 2017r. i to nie tylko w formie ustnej, ale i w formie pisemnej, składając załącznik do protokołu rozprawy apelacyjnej. Rozprawa została zamknięta w dniu 7 marca 2017r., a jedynym powodem otwarcia jej na nowo był wniosek pozwanego o wyłączenie jednego z sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy. Nadto, na posiedzeniu w dniu 7 marca 2017r. pozwanego reprezentował pełnomocnik substytucyjny i nie wykazano, by on nie mógł stawić się również na posiedzeniu w dniu 26 maja 2016r. Co więcej, we wniosku o odroczenie nie

zasygnalizowano zamiaru podniesienia nowych, istotnych argumentów w sprawie. Żadnych też nowych argumentów nie przedstawił przeciwnik procesowy. W tych okolicznościach odroczenie rozprawy apelacyjnej nie znajdowało żadnego racjonalnego uzasadnienia, powodowałoby jedynie zwłokę w procedowaniu.

Odnosząc się do meritum sprawy Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je, Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Stąd też ustalenia te Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne. Nie podzielił natomiast w pełni ich oceny prawnej.

Art. 405 k.c. stanowi, iż ten kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Norma ta wyznacza generalną zasadę, zgodnie z którą świadczenie otrzymane od drugiej osoby bez podstawy prawnej kosztem innej osoby podlega zwrotowi. Przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się też do świadczenia nienależnego, a takowym niewątpliwie jest świadczenie spełnione na podstawie prawomocnego wyroku, uchylonego wskutek skargi kasacyjnej. Odstępstwo od zasady zwrotu nienależnie pobranego świadczenia przewiduje wyłącznie art. 411 k.c., stanowiąc, iż nie można żądać zwrotu świadczenia, gdy: spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej, spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego, świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu oraz jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna. Z uwagi na charakter klauzuli generalnej, wynikającej z art. 411 pkt 2 k.c. wskazana jest daleko idąca ostrożność w stosowaniu tego instrumentu prawnego. Orzekanie na zasadzie słuszności powinno być bowiem ograniczone do wypadków szczególnych i nie powinno przysłańca zasady, którą jest zwrot bezpodstawnie uzyskanej korzyści.

Z istoty prawomocności orzeczenia wynika obowiązek spełnienia świadczenia objętego tym orzeczeniem. Powód zobowiązany był zatem świadczyć na rzecz pozwanego 652 995,08zł niezwłocznie, po uprawomocnieniu się wyroku zobowiązującego go do takiego świadczenia, bez oczekiwania na jakąkolwiek aktywność ze strony pozwanego, zwłaszcza jeśli chciał uniknąć ponoszenia kosztów egzekucyjnych, na które niewątpliwie mógłby się narazić, gdyby nie spełnił świadczenia niezwłocznie. Z kolei, pozwany jako wierzyciel, który otrzymał świadczenie zasądzone prawomocnym wyrokiem mógł pozostawać w przekonaniu, iż jest to świadczenie mu należne. Stan ten trwał co najmniej do daty powzięcia wiadomości o wniesieniu przez powoda skargi kasacyjnej (odpis skargi kasacyjnej doręczono pozwanemu 26 sierpnia 2013r.). Z tą bowiem datą pozwany mógł brać pod uwagę możliwość zmiany prawomocnego orzeczenia, a w konsekwencji konieczność zwrotu uzyskanego świadczenia, w związku z czym powinien się wstrzymać się z wydatkowaniem uzyskanych środków pieniężnych. Natomiast niewątpliwie wydatkowanie przez pozwanego otrzymanych od powoda środków po wydaniu wyroku przez Sąd Najwyższy, który w sposób definitywny rozstrzygnął o bezzasadności roszczenia T. P. o zadośćuczynienie, bezsprzecznie już wyłącza możliwość kwalifikowania żądania zwrotu tej części spełnionego świadczenia za niedopuszczalne w świetle reguł z art. 409 k.c., jak i w świetle zasad współzycia społecznego, a w konsekwencji wyłącza także zastosowanie art. 411 § 2 k.c.

Miarkując część objętą wyłączeniem prawa powoda do żądania zwrotu spełnionego świadczenia, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, iż doświadczenie życiowe pozwala w realiach sprawy na przyjęcie, iż pozwany wydatkował część otrzymanego świadczenia, nie licząc się z obowiązkiem jego zwrotu, przy czym poza kosztami procesu, których wysokość zależała od kwoty zasądzonego na rzecz pozwanego zadośćuczynienia, pozwany nie wykazał ich wysokości. Wążąc na tę okoliczność, jak i na oceniany przez pryzmat zasad współzycia społecznego, bezsprzeczny w sprawie fakt naruszenia dóbr osobistych, dotkliwy i trwały w skutkach, rzutujący na całe życie pozwanego, a nadto wążąc na fakt, iż ustawodawca dostrzegł potrzebę udzielenia ochrony prawnej w sytuacji wyrządzenia krzywdy, jakiej doświadczył pozwany, co skutkowało zmianą stanu prawnego i objęciem obowiązkiem zadośćuczynienia z tytułu takiej krzywdy, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne zastosowanie art. 411§2 k.c. w odniesieniu do połowy dochodzonego pozwem

roszczenia, a w konsekwencji oddalenia powództwa o zapłatę w tej części. Podstawę takiej konstatacji stanowiło przyjęcie, iż zasadom współżycia społecznego wystarczająco będzie czynić zadość część świadczenia, które byłoby pozwanemu należne, gdyby w dacie wyrządzenia mu krzywdy obowiązywał stan prawny z daty orzekania. Konstatacja ta wyważa interesy obu stron, nie tylko interes pozwanego, ale i interes powoda (którego nie obciąża prawny obowiązek świadczenia), co przy stosowaniu zasad współżycia społecznego ma podstawowe znaczenie. Stwierdzenie braku podstaw wyłączenia prawa powoda do żądania zwrotu spełnionego świadczenia w odniesieniu do drugiej połowy implikowało zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda - w oparciu o art. 410 § 1 i 2 k.c. kwoty 326 500zł wraz z odsetkami od 16 grudnia 2014r., tj. od dnia następnego po wykazanej dacie wezwania pozwanego do zwrotu tej kwoty. Podstawę zasądzenia tych odsetek stanowił art. 481 § 1 k.c.

Ze względu na powyższe, Sąd Odwoławczy - na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok, jak w sentencji. O kosztach postępowania przed Sądem Okręgowym, jak i przed Sądem Apelacyjnym orzekł w oparciu o art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., znosząc między stronami koszty zastępstwa procesowego w obu instancjach, jako że powód utrzymał się ze swym roszczeniem w połowie i każda ze stron poniosła w tej samej wysokości. W oparciu o art. 113 ust. 4 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 poz. 623 ze zm.), z uwagi na charakter sprawy, Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia pozwanego kosztami sądowymi.

SSA Piotr Wójtowicz SSA Joanna Naczyńska SSA Anna Bohdziewicz